

Landsforeningen for oppsøkende
sosialt ungdomsarbeid

HØRINGSNOTAT

RAPPORT OM NARKOTIKA Stoltenbergutvalget

Høringsuttalelse fra Landsforeningen for oppsøkende sosialt ungdomsarbeid (LOSU)

Innledning

LOSU er interesseorganisasjonen til de oppsøkende sosiale tjenestene i Norge. Disse benevnes ofte som utekontakter, uteseksjoner, ungdomskontakter, uteteam etc. og har et særlig ansvar overfor sårbar ungdom som av forskjellige årsaker har utfordringer knyttet til sosial integrering. Som interesseorganisasjon bidrar vi, gjennom våre medlemmer, blant annet til å omsette statlig politikk som berører sårbare unge i alderen 13-23, i kommunene.

Våre medlemmer oppsøker og etablerer kontakt med målgruppen der de er, og formidler videre kontakt med hjelpe- og behandlingstilbud, for å gi et mest mulig adekvat tilbud raskt. De samarbeider tett med en rekke instanser, bl.a. barneverntjenesten, NAV, SLT, helsetjenester, skoler og fritidsklubber. Våre medlemmer arbeider tett opp mot grupper av unge få andre offentlige instanser har kontakt med, og er ofte en pådriver for å etablere ansvarsgrupper for unge med sammensatte behov.

LOSU sine medlemmer er ikke sjelden den instansen i det kommunale tiltaksapparatet som først oppdager behov for tiltak som krever at flere virksomheter (for eksempel skole, barnevern og utekontakt) samarbeider om et tiltak. Ofte er også de ansatte i medlemstjenestene ungdommenes sentrale tillitsperson innen hjelpeapparatet, og fungerer som en koordinator som følger opp og holder kontakt gjennom ungdommenes kontakt med øvrige deler av hjelpe- og behandlingsapparat. Våre kommentarer til Stoltenbergutvalgets rapport tar derfor utgangspunkt i disse erfaringene.

Generelle kommentarer

LOSU merker seg at forslagene hovedsakelig retter seg mot en målgruppe bestående av personer som har utviklet tung rusavhengighet, og at rusavhengigheten dreier seg om illegale rusmidler (narkotika), hovedsakelig opiater. Vi vil påpeke at alkoholkonsum og alkoholrelaterte skader er det som av våre medlemmer trekkes frem som mest aktuelt når det gjelder ungdom, sammen med bruk av cannabis. Cannabisavhengighet blant ungdom og unge voksne fører til og forsterker en rekke problemer i forhold til sosial integrasjon og helse. Høy forekomst av amfetamin og metamfetamin fører også til økt forekomst av alvorlige psykiske problemer blant brukergruppene, noe som medfører spesielle utfordringer for hjelpeapparatet.

Rapportens sterke fokus på tungt opiatavhengige gjenspeiler seg i forslagene som legges frem. Forebygging trekkes frem som et viktig satsingsområde, men under denne overskriften finner vi også forslag om å videreutvikle sprøyteromsordningen til lavterskel brukersteder, og om å øremerke midler til forsterket innsats mot profesjonelle selgere og gateomsetning av narkotika. Dette er forslag som vi mener heller bør betegnes som skadereduserende tiltak og kontrolltiltak. LOSU etterspør derfor et større fokus på selektiv og indikativ forebygging (sekundær- og tertiærforebygging) og tidlig intervensjon i rapporten. Dette for å nå ungdom som er i risiko for å utvikle rusproblemer på en så treffsikker måte som mulig.

Kommentarer til enkelte av utvalgets forslag

Bred internettmobilisering mot narkotika

Forslag 1: Engasjer nettsider, bloggere og nettsamfunn til et felles løft mot narkotika.

Forslag 2: Knytt internettmobilisering sammen med holdningsarbeid i skolen. (side 14)

LOSU støtter forslagene, og vil oppfordre til at man benytte seg av, eventuelt å styrke, allerede eksisterende tilbud, som f.eks. RUStelefonen 08588, som er etablert med bl.a. internettjenester og på Facebook.

Reaksjonsformer ved bruk og besittelse av narkotika

Forslag 3: Tilby avtaler om oppfølging som alternativ til påtale og anmerkning i strafferegisteret.

LOSU støtter forslaget, men understreker at man må være bevisst på hvordan man utformer slike tiltak, hvilke instanser som skal ha ansvar osv. Dersom instanser som i utgangspunktet baserer seg på frivillig kontakt fra ungdommenes side, skal følge opp ungdom gjennom f.eks. ruskontrakt, kan det oppstå uklarheter rundt grensen mellom frivillighet og tvang/konsekvenser. Dette kan igjen føre til at det blir vanskeligere for ungdomstiltaket å oppnå tillit i ungdomsmiljøene generell, og at viktige samarbeids- og tillitsrelasjoner mellom ungdomsarbeider og ungdom blir svekket.

Behov for mer kunnskap

Forslag 8: Prioriter midler til forskning om hvilke forebyggingstiltak som gir best resultater.

LOSU støtter forslaget.

Mottaks- og oppfølgingsentre

Forslag 9: Etabler mottaks- og oppfølgingsentre over hele landet (MO-sentre).

Forslag 10: Overfør vurderingsenhetenes oppgaver til MO-sentrene.

Forslag 13: Samle økonomisk og faglig ansvar for mottak, behandling og langsiktig oppfølging på ett forvaltningsnivå.

Formålet med MO-sentrene skal være å sikre rask tilgang til hjelp, og samle mottak, behandling og langsiktig individuell oppfølging i *ett* kompetent tverrfaglig miljø. De skal samle ansvaret for hele behandlingsforløpet: mottak, utredning, tilgang til medisiner, midlertidig poliklinisk behandling, henvisning til spesialistbehandling, bolig, sosiale tiltak og tett personlig oppfølging av en koordinator. Det foreslås også at faglig og økonomisk ansvar for all rusbehandling og oppfølging legges til et statlig forvaltningsnivå.

LOSU mener at dette vil innebære en statlig særomsorg for personer som er avhengig av narkotiske stoffer, og at dette vil kunne få flere uheldige konsekvenser. Dersom rusavhengige skal få alle sine tjenester fra hjelpeapparatet gjennom statlige MO-sentre, vil dette kunne medføre at de blir utestengt fra det ordinære velferdssystemet. Det er en reel risiko at det øvrige hjelpeapparatet, kan komme til å henvise denne brukergruppen til MO-sentrene i stedet for å yte tjenester til denne brukergruppen på lik linje med resten av befolkningen. Det vil også være uheldig å samle alle som har et problematisk forbruk av illegale rusmidler på ett sted – personer i begynnelsen av eller på vei ut av en rusavhengighet vil måtte benytte seg av hjelpeapparatet på et sted der det også tilbys akuttovernatting, dusj og andre lavterskeltjenester til tungt rusavhengige. Vi mener at det må videreutvikles et vidt spekter av behandlingstilbud tilpasset ulike alders- og brukergrupper, og at rusavhengige må få velge selv om de vil ha oppfølging av koordinatorene på et MO-senter, ruskonsulent på NAV sosial eller andre instanser i det ordinære tiltaksapparatet. Et variert tilbud til personer med forskjellige behov, alder, og som bruker forskjellige rusmidler og har forskjellig ståsted vil kunne bli vanskelig å få til innen et slikt senter.

Forslag 11: Åpne egne ungdomsmottak som del av MO-sentrene.

LOSU støtter ikke dette forslaget. Vi synes det er positivt med utvikling av egne klinikker tilknyttet legevakt (etter modell av "Maria Ung" i Sverige) for ungdom som innbringes dit etter overdose eller alkoholforgiftning, men mener at øvrige tiltak for ungdom og unge voksne med rusproblemer bør være mest mulig lokalt forankret og individuelt tilpasset den enkeltes behov. Vi mener også at tilbud til ungdom som eksperimenterer med rusmidler eller er på vei ut i et rusproblem må holdes atskilt fra tilbud til unge(eller voksne) med et tungt rusproblem.

Behandling med legemidler (LAR)

Forslag 19: Start behandling med medisiner når den enkelte trenger det.

Forslag 20: Legg behandling og oppfølging til kvalifiserte fagmiljøer i MO-sentrene.

Forslag 21: Baser behandling på tillit fremfor kontroll; reduser bruken av urinkontroller.

Når det gjelder legemiddelassistert behandling, melder flere av våre medlemmer om at de ser en økning av unge brukere som tilbys Subutex og poliklinisk behandling. Det stilles spørsmålsteget ved hvor grundig kartlegging som gjøres i forkant, da flere av de unge som mottar dette tilbudet, og som ikke har forsøkt annen (rusfri) behandling tidligere, ikke nødvendigvis har ruset seg på opiater over lengre tid og/eller har sentralstimulerende rusmidler som hovedrusmiddel. Det er også behov for å styrke den sosialfaglige oppfølgingen i forhold til bolig, skole/arbeid, familie og nettverk m.m.

Flere forhold bidrar til at de unge opplever at de ikke ønsker eller "passer inn" i institusjonsbasert, rusfri behandling. Lang ventetid på det mest egnede behandlingstilbudet fører i en del tilfeller til at unge får et annet tilbud for å unngå fristbrudd. De unge kan oppleve at de ikke mestrer behandlingsopplegget, og avbryter behandlingen etter kort tid. De har da erfart at "institusjon ikke fungerer", og ser at mange andre rundt seg tilbys legemiddelassistert behandling. For enkelte unge rusavhengige er dette av medisinske årsaker det rette tilbudet. Vi mener imidlertid at det er behov for å styrke informasjonen og motivasjonsarbeidet i forhold til annen type behandling – særlig når det gjelder de unge.

Oslo, 07.01.2011

Line Ruud Vollebæk
Styreleder, Landsforeningen for oppsøkende sosialt ungdomsarbeid